

vertinimo, paslaugų plėtros sprendimus. Kompetencijų ugdymas atliekamas per studijų dalykus. Studijų programoje dėstomi šie bendrieji dalykai: Paveldo informacijos ir komunikacijos samprata ir politika; Paveldo komunikacijos vadyba; Paveldo skaitmeninimas ir informacinės sistemos; Paveldo teisė; Paveldo tyrimų metodika ir šaltiniotyra; Mokslo tiriamasis darbas; Paveldo projektų vadyba; Tarpkultūrinė komunikacija. Muziejininkystės specializacijai būtinos kompetencijos ugdomos per dėstomuosius dalykus: Muzeologijos teorija, Taikomoji muziejininkystė; paveldo informacijos ir komunikacijos mokslo tiriamąjį projektą ir magistro baigiamąjį darbą.

Kodėl turime tiek mažai parengtų muziejų specialistų?

Kaip jau minėta anksčiau, muziejininkystės studijos Komunikacijos fakultete vykdomos nuo 2000 metų. Per tą laiką parengta tik beveik 50 specialistų, nes pagrindinė problema – mažai norinčiųjų studijuoti. 2008 metais, vykdant programos savianalizę buvo nustatyta, kad studijų programa, įgyjamas kompetencijas ir studijuojamus dalykus gerai vertina tiek studijuojantieji, tiek absolventai, tiek potencialūs darbdaviai. Baigusieji įgyja tikrai aukštą, darbo rinkoje reikalingą kvalifikaciją ir kompetenciją. Studijų programa nuolat tobulinama. Deja, svarbiausios priežastys – sisteminės, priklausančios nuo valstybinės muziejų politikos (panašios problemos yra kitose viešojo sektoriaus institucijose: bibliotekose, archyvuose, kultūros centruose, viešojo sektoriaus informacijos centruose). Viešasis sektorius yra finansuojamas valstybės lėšomis, tačiau finansavimo modelis nėra strategiškai orientuotas ir nėra susietas su konkrečios institucijos ir konkretaus darbuotojo veiklos rezultatais. Trūksta viešojo sektoriaus organizacijų veiklos vertinimo kriterijų ir metodikų, o esami veiklos vertinimai yra vienpusiški, orientuoti į ekonominę naudą ir prieštaraujantys viešojo sektoriaus funkcijoms ir misijai. Neretai (M. Starkevičiūtė, „Biudžeto išlaidų kultūrai apžvalga“, G. Mažeikis ir kt. „Alytaus ir Utenos apskričių kūrybinių industrijų žemėlapis“) muziejų veikla vertinama tik pagal lankytojų skaičių ir už paslaugas gautų lėšų kiekį, pamirštant, kad pagal Muziejų įstatymą, muziejus yra ne pelno siekianti institucija, vykdanči kur kas daugiau jai deleguotų veiklų, ne vien teikianti lankytojų aptarnavimo paslaugas. Nors valstybės viešojo sektoriaus funkcijoms įgyvendinti reikalinga aukšta specialistų kvalifikacija, tačiau sektoriaus darbuotojų atlyginimai neadekvačiai maži, todėl sektoriuje dirba daug nepakankamos kvalifikacijos specialistų. Muziejuose yra menkos karjeros ir tobulėjimo galimybės, nes iš esmės nevykdoma efektyvi, su darbo užmokesčiu susieta, specialistų personalinė atestacija, o apsiribojama instituciniu akreditavimu, todėl specialistai nesuinteresuoti studijuoti, tobulėti, kelti savo kvalifikacijos. Nedideli atlyginimai ir menkos karjeros galimybės lemia neaukštą muziejininko profesijos prestižą. Dėl to sunku organizuoti viešojo sektoriaus specialistų rengimą ir akademinės studijas – jauni žmonės nesirenka muziejininkystės studijų, o ir stojantieji neretai yra menkai motyvuoti, vidutinio ir žemesnio nei vidutinis pasirengimo lygio. Tos pačios priežastys trukdo ir bibliotekininkystės studijų programos plėtrai. Tačiau ten situacija geresnė dėl ilgamečio įdirbio – studijos vykdomos jau 60 metų, o bibliotekininkystė ir informacijos mokslai net Lietuvoje sudaro aiškiai apibrėžtą Komunikacijos ir informacijos mokslų šaką (tiksliau komunikacijos ir informacijos mokslai Lietuvoje yra išaugę iš bibliotekininkystės).

Kokios muziejininkystės studijų perspektyvos Lietuvoje?

Nepriklausomai nuo išsakytų skeptiškų nuomonių ir problemų, galime manyti, kad muziejininkystės studijų perspektyvos Lietuvoje yra didelės. Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultete rengiama nauja bakalauro studijų programa, integruosianti kaip specializaciją muziejininkams būtinas kompetencijas. Reikia tikėtis, kad muziejininkų rengimu susidomės bent viena Lietuvos kolegija. Tokiu būdu turėtume visų trijų lygių muziejų specialistų rengimą: profesinio bakalauro – kolegijoje, bakalauro ir magistro – universitete. Toks studijų modelis leistų aprūpinti Lietuvos muziejus visų grandžių kvalifikuotais profesionalais. ■

LMA archyvo nuotr.

Aplinkos veiksnių poveikio ekspонатų būklei stebėjimas ir įvertinimas Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejuje

Rima GRAŠIENĖ

2009 m. sausio mėn. buvo paskelbtas pirmasis kvietimas teikti paprojekčių paraiškas Bendradarbiavimo fondo paramai gauti pagal Norvegijos finansinio mechanizmo subsidijų schemą „Partitieties perdavimo ir bendradarbiavimo ryšių tarp vietinio, regioninio ir euroregioninio lygio partnerių Lietuvoje ir Norvegijoje stiprinimas“.

Bendradarbiavimo fondo tikslas – perduoti patirtį ir stiprinti Lietuvos ir Norvegijos vietos, regioninių ir euroregioninių partnerių bendradarbiavimą, tokiu būdu prisidedant prie regioninės politikos skatinimo Lietuvoje. Viena iš prioritetinių sričių, kuriose siekiama spręsti problemas, yra Europos kultūros paveldo išsaugojimas, aplinkos taršos mažinimas.

Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejus pateikė paraišką ir kartu su partneriu iš Norvegijos karalystės – Norvegijos oro tyrimų institutu (NILU) – gavo finansavimą paprojekčiui „Aplinkos veiksnių poveikio ekspонатų būklei stebėjimas ir įvertinimas Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejuje“. 2009 m. spalio mėn. pasirašyta paramos sutartis, kurios bendra vertė – 277 950 litų. Paprojekčiui skirta 236 257,50 Lt parama iš Norvegijos finansinio mechanizmo. Paprojekčio trukmė 12 mėnesių. Pagrindinis tikslas – atlikus mokslinę ekspertizę identifikuoti taršos šaltinius, nustatyti aplinkos veiksnių padarytos žalos dydį muziejuje saugomoms vertybėms ir, atsižvelgiant į ekspertizės išvadas, pasiūlyti tinkamas ekspонатų apsaugos priemones.

Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejus (LTMKM) įsikūręs pačiame Vilniaus senamiestyje (Vilniaus g. 41), Mažuosiuose Radvilų rūmuose. Muziejaus rinkiniuose – įvairialypė Lietuvos ir Europos kultūrą atspindinti medžiaga (~360 000 vienetų). Didelė dalis saugomų ekspонатų – „popieriniai“ (nuotraukos, programos, plakatai, afišos, rankraščiai, dokumentai, leidiniai, publikacijų rinkiniai, scenografijos bei kostiumų eskizai, negatyvai, pozityvai, skaidrės, garso įrašai), yra metalo dirbinių, vertingas sceninių kostiumų, rekvizito, butaforijos rinkinys ir kt. Svarbią ekspонатų grupę sudaro mediniai ekspوناتai – XVIII–XX amžiaus muzikinių instrumentų rinkinys.

Muziejuje saugomų ekspонатų įvairovė atspindi įvairiaspalvę Lietuvos istoriją. Todėl muziejininkams kelia rūpestį pastebimas ekspонатų būklės

Lėlių saugykloje.

blogėjimas parodų salėse, eksponatų saugyklose, bibliotekoje. Eksponatų nykimo procesą spartina temperatūros ir drėgmės svyravimai, oro užterštumas. Mažieji Radvilų rūmai yra Vilniaus senamiestyje, šalia intensyvaus eismo gatvės (atstumas nuo gatvės vos vienas metras), tai gali būti padidintos oro taršos muziejuje priežastis.

Paprojekčio partneris Norvegijos oro tyrimų institutas (NILU) yra nepriklausomas tyrimų institutas, įkurtas 1969 metais. Institutas yra viena iš pirmaujančių specializuotų mokslinių laboratorijų Europoje. NILU darbuotojai per metus įvykdo daugiau nei du šimtus projektų. Dalyvauja koordinuojant tarptautinius aplinkos tyrimus. Institutas atlieka aplinkos tyrimus, daugiausia dėmesio skirdamas oro taršos tyrimams, dalyvauja tiriant taršos poveikį ekosistemoms, žmonių sveikatai.

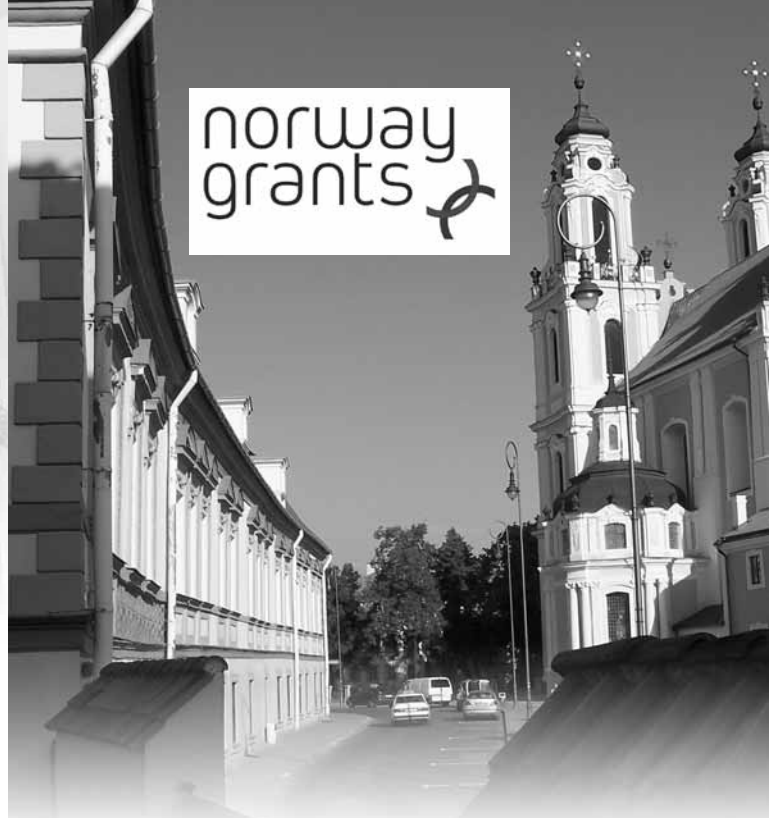
Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejaus ir Norvegijos partnerio Norvegijos oro tyrimų instituto bendradarbiavimo metu NILU savo profesinę patirtį tiriant oro kokybę pritaikys specifiniams LTMKM poreikiams. Muziejuje bus atlikta rizikos vietų analizė, atrinkti eksponatai, turintys rizikos faktorių. Daugiausia dėmesio bus sutelkta dujų taršos tiek viduje, tiek patenkančioms iš išorės, taip pat temperatūros, drėgmės svyravimų matavimų, šviesos poveikio, mikrobiologinių tyrimų analizei.

Atlikus mokslinę ekspertizę bus identifikuotas taršos šaltinis, nustatyta aplinkos veiksnių padaryta žala ir, atsižvelgiant į ekspertizės išvadas, bus pasiūlytos eksponatų apsaugos galimybės ir priemonės esamomis sąlygomis. Muziejuje statomos naujos eksponatų saugyklos, atsiradus galimybei konsultuotis su kolegomis iš Norvegijos, atsiranda ir galimybė išvengti klaidų projektuojant ir įrenginėjant naujas patalpas, taip pat ir rekonstruojant senąsias.

Mokslinės ekspertizės svarba labai didelė ir dėl tos priežasties, kad niekuomet anksčiau muziejuje nebuvo atliekami tokio pobūdžio tyrimai. Ištyrus, įvertinus bei pasinaudojus mokslininkų iš Norvegijos sukaupta patirtimi, pagerinus eksponatų kokybinį stovį, pagal galimybes pagerinus jų laikymo sąlygas, tiesiogiai naudos gavėjai būtų Lietuvos piliečiai, mokslininkai, muziejaininkai besirūpinantys ir besidomintys muziejuje saugomų eksponatų ilgaamžiškumu.

Lietuvos kino istorijos ekspozicija.

Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejus įsikūręs Vilniaus gatvėje prie pat važiuojamosios dalies.

Paprojektyje dalyvauja dvylika muziejaus darbuotojų. Tai teatro, muzikos, kino, dailės skyrių muziejaininkai, tekstilės bei medžio darbų restauratoriai, fotografas. Taip pat du mokslininkai iš Norvegijos oro užterštumo tyrimų instituto.

2010 m. birželio mėnesį numatytas muziejaininkų darbinis vizitas Norvegijoje, kurio metu bus galima susipažinti su šios šalies muziejais, muziejų eksponatų saugyklomis.

Paprojekčio įgyvendinimą vainikuos vienos dienos tarptautinis seminaras, kuriame bus pristatytas aplinkos veiksnių muziejaus aplinkoje įvertinimas, pateikta tyrimų analizė ir rekomendacijos. ■

LTMKM archyvo nuotr.

MONITORING AND EVALUATION OF THE IMPACT OF ENVIRONMENTAL FACTORS ON EXHIBITS IN THE LITHUANIAN THEATRE, MUSIC AND CINEMA MUSEUM

Rima GRAŠIENĖ

In the beginning 2009, the first invitation was announced in Lithuania to submit sub-project applications for the support of the Cooperation Fund under the scheme of subsidies of the Norwegian financial mechanism "Transfer of experience and strengthening cooperation ties of local, regional and euro-regional partners in Lithuania and Norway". The publication introduces to the 12-month and 277 950 litas sub-project "Monitoring and evaluation of the impact of environmental factors in the Lithuanian Theatre, Music and Cinema Museum" implemented by the Lithuanian Theatre, Music and Cinema Museum together with the Norwegian partner, Norwegian Institute for Air Research from October 2009. The sub-project has received a grant of 236 257,50 litas from the Norwegian financial mechanism. The goal of the sub-project is to use scientific expertise to identify sources of pollution, the damage of environmental factors done to the values stored in the museum and, with regard to the findings of the expertise, choose the best methods to protect the exhibits in the Lithuanian Theatre, Music and Cinema Museum situated in the Old Town in Vilnius the collections of which consist of valuable Lithuanian and European cultural heritage objects, reaching over 360 000 items.